

Светски дан контрацепције, 26. септембар 2021. године

Светски дан контрацепције се обележава сваке године 26. септембра. Кампања је покренута 2007. године на глобалном нивоу, са циљем да се истакне важност употребе различитих метода контрацепције и одговорног сексуалног понашања тако да се омогући свим сексуално активним особама, посебно младима, информисан избор о њиховом сексуалном и репродуктивном здрављу.

Планирање породице омогућава појединцима и паровима да планирају и остваре жељени број деце и да планирају време њиховог рађања и размак између порођаја. Планирање породице је, такође, питање сексуалних и репродуктивних права. Право на сексуално и репродуктивно здравље представља једно од основних људских права, које подразумева да је људима омогућено да остварују безбедне сексуалне односе на задовољство оба партнера, да не доживљавају принуду и насиље и да не страхују од сексуално преносивих инфекција и нежељене трудноће, као и да могу да контролишу плодност на начин који не изазива нежељене последице по њихово здравље.

Светска здравствена организација (СЗО) се залаже за промоцију планирања породице и контрацепције, креирањем смерница заснованих на доказима о безбедности и пружању услуга контрацепције и обезбеђивању људских права у програмима контрацепције.

Кључне чињенице:

– У скоро свим регионима света учесталост коришћења контрацептивних метода је највећа међу женама генеративног доба (15–49 година) које су у браку или у ванбрачној заједници. Посматрано на глобалном нивоу, 63% жена у генеративном добу које су у браку или ванбрачној заједници користи неки облик контрацепције. Употреба контрацепције била је изнад 70% у Европи, Латинској Америци, на Карибима и у Северној Америци, док је у средњој и западној Африци била испод 25%.

– Према проценама СЗО, 214 милиона жена генеративног доба из земаља у развоју које не користе никакву методу контрацепције имају незадовољену потребу за модерном контрацепцијом.

– Према проценама СЗО, употреба модерних метода контрацепције спречила би 308 милиона непланираних трудноћа, док би испуњавање свих незадовољених потреба жена за модерним методима контрацепције спречило додатних 67 милиона нежељених трудноћа на годишњем нивоу.

– Према проценама СЗО, око 15 милиона адолесцената користи неку од модерних метода контрацепције, док 23 милиона адолесцената има незадовољену потребу за модерном контрацепцијом и стога су под повећаним ризиком од нежељене трудноће.

– Неке методе контрацепције могу да спрече преношење ХИВ-а и других сексуално преносивих инфекција. Жене које живе са ХИВ-ом имају у већем проценту незадовољену потребу за планирањем породице и услугама репродуктивног здравља

у односу на општу популацију, делимично због недостатка улагања у интегрисане услуге планирања породице.

Модел планирања породице у Републици Србији

Становништво у Републици Србији претежно примењује традиционалне методе контрацепције, а због њихове недовољне ефикасности често се суочава са нежељеном трудноћом и прибегава индукованом абортусу.

Према резултатима последњег репрезентативног истраживања вишеструких показатеља, савремену и ефикасну контрацепцију у Републици Србији користи мање од петине жена из опште популације које су у браку или ванбрачној заједници (21,4%), а традиционалну двоструко више (40,8%). Међу модерним методима контрацепције највише се користи кондом за мушкарце (15,1%), много ређе комбинована орална контрацепција (3,0%), интраутерини улошци (2,6%) и стерилизација жене (0,6%).

Међу традиционалним методима доминира метод прекинутог сношаја (coitus interruptus) (31,4%), док је метод избегавања односа у „плодним данима” и остале „природне методе” користило 9,5% испитаница. Ниједан метод контрацепције никада није користило 37,7%. Потребе за контрацепцијом нису задовољене код 8,8% анкетираних жена.

Одговорно сексуално понашање и пандемија COVID-19

Пошто се корона вирус преноси, између осталог, блиским физичким контактом, а како сексуални однос укључује блиски физички контакт, не постоје мере које могу у значајној мери смањити ризик од његовог преношења са заражене особе на осетљиву особу током сексуалног односа. Стога је сваки сексуални однос ризичан за преношење корона вируса и упуштањем у сексуални однос овај ризик се једноставно мора прихватити. С обзиром на начин преношења, могућност инфекције је највећа током љубљења.

Препорука за смањење ризика од преношења корона вируса сексуалним односом односи се на сексуални однос са особом са којом смо у блиском свакодневном контакту, или партнером у сталној вези, попут супружника и животних партнера.

Контрацепција и пандемија COVID-19

Пандемија COVID-19 је указала на потребу да се развију иновативне стратегије како би се осигурао неометан приступ информацијама и услугама везаним за контрацепцију током пандемије и смањио притисак на преоптерећени здравствени систем и то на следећи начин:

- Повећати употребу мобилних телефона и дигиталних технологија како би се помогло да корисници услуга донесу одлуку о методу контрацепције који им је најприхватљивији.
- Проширити доступност услуга контрацепције (укључујући и информације и методе) на

места попут апотека, дрогерија, мрежних платформи и других продајних места.

- Продужити трајање рецепта за подизање метода контрацепције који се издају на рецепт, како би се избегао чест одлазак у дом здравља и ширење вируса.

У Републици Србији, Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” са мрежом института/завода за јавно здравље обележиће 26. септембар – Светски дан контрацепције организовањем различитих едукативно-промотивних активности са циљем промоције значаја очувања сексуалног и репродуктивног здравља и могућности коришћења доступних модерних метода контрацепције уз поштовање свих превентивних мера које се односе на спречавање ширења заразне болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2.

Више информација на: <https://www.who.int/reproductivehealth/en/>